

Naziv projekta:

Učimo zajedno 2

osiguravanje pomoćnika učenicima s teškoćama u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama

ŠKOLSKI INKLUZIVNI DOKUMENT

Osnovna škola „Vladimir Nazor“ Đakovo

Osječko-baranjska županija

Trg A. Starčevića 2, 31000 Osijek

Tel:+385 31 221 637

Fax:+385 31 221 601

www.obz.hr

drustveni@obz.hr

Đakovo, 27.travnja 2016. godine

INKLUZIVNE ŠKOLE KOJE SU SUDJELOVALE U IZRADI DOKUMENTA

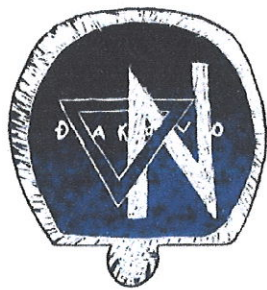
Osnovna škola Matija Gubec Piškorevci ✧

Preobraženski trg 11, Piškorevci ✧

Tel: ✧ 031/854-769 ✧ Fax: 031/854-771

E-mail: ured@os-mgubec-piskorevci.skole.hr ✧

<http://os-mgubec-piskorevci.skole.hr>

Osnovna škola „Vladimir Nazor“ Đakovo ✧

Kralja Tomislava 18, Đakovo ✧

Tel./fax: 031/813-406

E-mail: ured@os-vnazor-dj.skole.hr

<http://os-vnazor-dj.skole.hr/>

Osnovna škola Josipa Antuna Čolnića ✧

Trg Nikole Šubića Zrinskog 4 Đakovo ✧

Tel: 031 816 667 ✧ Fax: 031 816 665 ✧

E-mail: ured@os-jacolnica-dj.skole.hr ✧

<http://os-jacolnica-dj.skole.hr>

Dokument izradile:

- stručna suradnica edukacijski rehabilitator **Kristina Klemen**, mag. defektologije
- stručna suradnica pedagoginja **Monika Slišković**, mag. pedagogije i antropologije
- stručna suradnica edukacijsko-rehabilitacijskog profila **Jasmina Bićanić**, diplomirani socijalni pedagog

Sadržaj

1. Što sve obuhvaća i razrađuje Školski inkluzivni dokument?.....	5
2. Što je inkluzivni odgoj i obrazovanje?.....	5
2.1. Učenici s teškoćama u razvoju	8
3. Zakonski okvir	9
4. Temeljne vrijednosti i načela inkluzivnosti	12
5. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta	13
5.1. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta za Osnovnu školu Matija Gubec Piškorevci	13
5.1.1. Ciljevi	13
5.1.2. Plan djelovanja	13
5.2. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta za Osnovnu školu „Vladimir Nazor“ Đakovo	15
5.2.1. Ciljevi	15
5.2.2. Plan djelovanja	15
5.3. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta za Osnovnu školu Josipa Antuna Čolnića, Đakovo	17
5.3.1. Ciljevi	17
5.3.2. Plan djelovanja	17
6. Vrednovanje	19
7. Stručni tim	19
7.1. Stručni tim za inkluziju Osnovne škole Matija Gubec Piškorevci	19
7.2. Stručni tim za inkluziju Osnovne škole „Vladimir Nazor“ Đakovo	19
7.3. Stručni tim za inkluziju Osnovne škole Josipa Antuna Čolnića, Đakovo	19
Zaključak	21

1. Što sve obuhvaća i razrađuje Školski inkluzivni dokument?

Ovaj školski dokument nastao je kao rezultat ESF projekta Osječko-baranjske županije „Učimo zajedno 2“ koji je usmjeren izjednačavanju mogućnosti za potpuno uključivanje učenika s teškoćama u razvoju u život zajednice kojoj pripadaju, naročito u redovitu nastavu koju djeca s teškoćama u razvoju uspješno pohađaju s pomoćnicima u nastavi.

Projekt „Učimo zajedno 2“ omogućava 68 pomoćnika u nastavi za 87 učenika s teškoćama u razvoju iz 39 osnovnih i 4 srednje škole u školskoj godini 2015./2016., a njegova vrijednost iznosi 2.615.750,00 kuna za što je 95% financiranja osigurano iz sredstava Europskog socijalnog fonda i Državnog proračuna, a Županija sudjeluje sa 140.000,00 kuna. Projekt je svojevrsan nastavak projekta „Učimo zajedno“, odnosno njegova druga godina provođenja. U odnosu na prošlu godinu, ove godine je priliku dobilo još 7 nezaposlenih, odnosno 17 učenika više će dobiti pomoćnike.

Glavni su ciljevi projekta unaprijediti socijalno uključivanje djece i mladih s teškoćama u razvoju, podržati podizanje kvalitete inkluzivnog obrazovanja te olakšati pristup budućem tržištu rada uz uspostavu mehanizama međusektorske suradnje ključnih sudionika na razini županije u provedbi socijalne inkluzije djece i mladih.

Školski inkluzivni dokument temelj je u daljnjoj provedbi ciljeva inkluzivnog odgoja i obrazovanja jer njegovim prihvaćanjem škola obvezuje sve sudionike na promicanje inkluzivnog odgoja i obrazovanja u ustanovi. U dokumentu se definira i objašnjava pojam inkluzivnog obrazovanja, iznose se zakonske odrednice usmjerene na djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom te detaljan plan djelovanja uz praćenje provedbe inkluzije u školi.

2. Što je inkluzivni odgoj i obrazovanje?

Postoje brojni izazovi u uključivanju djece s teškoćama u razvoju u redoviti sustav odgoja i obrazovanja. Inkluzivnim obrazovanjem izjednačavaju se prava svih članova društvene zajednice na obrazovanje bez obzira na bilo koji identitet različitosti (nacionalni, vjerski, kulturni, dobni, spolni, jezični i socijalni) i bez obzira na različitost u sposobnostima za učenje, poučavanje i socijalizaciju¹. Osim nedvojbene dobrobiti inkluzivnog obrazovanja za djecu s teškoćama u smislu stjecanja socijalnih, komunikacijskih i općih kompetencija (Buysse, Skinner i Grant, 2001), kao najvažnije dobrobiti za njihove vršnjake Staff ord i Daniels (2003) navode razvoj empatije, prihvaćanje različitosti i razvoj metakompetentnosti. Otuda proizlazi zainteresiranost šire odgojno-obrazovne politike za inkluziju jer upravo zajedništvo i suradnja predstavljaju čimbenike zaštite od pojave rizičnih ponašanja.

¹ Velki, T., Romstein, K. (2015.) prema Ivančić i Stančić (2013.). *Učimo zajedno – Priručnik za pomoćnike u nastavi za rad s djecom s teškoćama u razvoju*, URL:

http://www.obz.hr/images/ucimo_zajedno/ucimo%20zajedno%20FINAL.PDF

Zadnjih 30 godina najznačajniji izazov u odgoju i obrazovanju jest kako zadovoljiti individualne potrebe u učenju kod sve djece. Uočeno je da su djeca za koju je procijenjeno da imaju posebne edukacijske potrebe sve više uključena u redoviti obrazovni sustav. Međutim, većina se djece i nakon identifikacije i uključivanja svakodnevno suočava s brojnim preprekama u školi i to jednako u neprikladnom poticanju njihovih obrazovnih potencijala, odnosima s vršnjacima kao i stjecanju potrebnih navika za život i ono što je najviše važno u razvoju pozitivne slike o sebi.

Lipsky i Gartner (1996., str.763: prema Ljiljana Igrić i suradnici str.12) određuju inkluziju s obzirom na učenike s teškoćama. Po njima „inkluzija je pružanje usluga učenicima s teškoćama, uključujući i one s većim teškoćama, u školi, u susjedstvu, i to u redovitom razredu, s učenicima iste dobi, sa svim potrebnim uslugama podrške i pomoćnim sredstvima. To osigurava djetetov uspjeh – akademski, ponašajni, socijalni te priprema dijete za punopravno sudjelovanje u društvu“.

Inkluzivna škola je mjesto gdje svaki učenik ima osjećaj pripadanja i prihvaćenosti te ga u zadovoljavanju njegovih potreba podržavaju vršnjaci i drugi članovi zajednice (Steinback, Steinback, 1990.)

Rezultati niza studija razvili su strategije za poticanje inkluzije, pa se navodi slijedećih devet ključnih točaka (Hargreaves, 1997.)

1. RACIONALA ZA INKLUZIJU: prihvaćanje različitosti postaje zajednički cilj i isticanje prednosti za većinu bez oštećenja.
2. DOMET: inkluzija je promjena u osnovi, a obično počinje s jednim ili dvama učenicima. Mali koraci u postojećoj strukturi, ulogama i resursima neće dovesti do velikih promjena.
3. BRZINA: prebrze promjene dovest će do nejasnoća o novinama i očekivanjima, a prespore promjene vode kriticizmu o nedostatku vidljivih ishoda. Zato je putem suradnje potrebno planirati dosege i ritam provođenja promjena.
4. IZVORI: potrebna je privrženost cijelog tima, resursi u raspoloživu vremenu. Inkluzija nije smanjenje specijalne edukacije i drugih oblika podrške. Resursi se samo upotrebljavaju na drukčiji način.
5. OPREDIJELJENOST: mora biti šire zasnovana, traži ne samo inicijativu sa stajališta specijalne edukacije nego uključenje cijele škole kroz suradnju školskih djelatnika i roditelja.
6. KLJUČNO OSOBLJE: inkluzija nije samo stvar specijalnog edukatora, projekt jedne osobe, nego je rezultat timske suradnje; ključno je osoblje iz svih područja, od ravnatelja, pedagoga, učitelja pa do samih roditelja.
7. RODITELJI: svi roditelji, oni koji imaju djecu s teškoćama i roditelji vršnjaka, trebaju biti uključeni u planiranje.
8. VODSTVO: ključno je za prilagodbu škole inkluziji, uspješni vođe prepoznaju snagu timske suradnje i koriste se njome u primjeni.

9. POVEZANOST S DRUGIM INICIJATIVAMA: učinkovitije je ako usmjerenost inkluzije nije zasebna inicijativa.²

Slika 1. Primjena inkluzije

(Skjortsen, 2001. prema Igrić, Lj. i sur. (2015). *Osnove edukacijskog uključivanja: Škola po mjeri svakog djeteta je moguća*. Zagreb: Školska knjiga.)

² Igrić, Lj. i sur. (2015). *Osnove edukacijskog uključivanja: Škola po mjeri svakog djeteta je moguća*. Zagreb: Školska knjiga.

2.1. Učenici s teškoćama u razvoju

Za Bouillet (2010) djeca s teškoćama u razvoju ona su djeca koja pokazuju određena razvojna odstupanja i koja zbog toga trebaju dodatnu potporu okruženja u području zdravstvene njege i zaštite, rehabilitacije, odgoja i obrazovanja, socijalne zaštite i dr. U Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 152/14) u čl. 65, detaljnije se navodi kategorizacija učenika s teškoćama: učenici s teškoćama u razvoju učenici s teškoćama u učenju učenici s problemima u ponašanju i emocionalnim problemima te učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim i jezičnim čimbenicima³. Na temelju članka 65. stavka 2. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi («Narodne novine», broj 87/2008., 86/2009., 92/2010., 105/2010., 90/2011., 5/2012., 16/2012., 86/2012., 126/2012., 94/2013. i 152/2014.), ministar znanosti, obrazovanja i sporta donio je Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju („Narodne novine“, broj 24/15) čiji je sastavni dio Orjentacijska lista vrsta oštećenja.

Skupine vrsta teškoća su:

- Oštećenja vida
- Oštećenja sluha
- Oštećenja jezično-govorne-glasovne komunikacije i specifične teškoće u učenju
- Oštećenja organa i organskih sustava
- Intelektualne teškoće
- Poremećaji u ponašanju i oštećenja mentalnog zdravlja
- Postojanje više vrsta teškoća u psihofizičkom razvoju.

Na području Osječko–baranjske županije u školskoj 2013./2014. godini u 52 osnovnoškolske ustanove evidentirano je 420 učenika s teškoćama u razvoju, a njih 94 imalo je pomoćnika u nastavi. Nadalje, u Hrvatskom registru osoba s invaliditetom u siječnju 2013. zabilježeni su podaci o 34 037 djece s teškoćama u razvoju do navršene 18 godine, što čini 6,5 % od ukupnog broja osoba s invaliditetom. Iako izostaju longitudinalne epidemiološke studije o djeci s teškoćama u razvoju, prema dostupnim statističkim pokazateljima broj djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj u stalnom je porastu. Tako je u školskoj godini 2009./2010. na području Republike Hrvatske 14 098 djece s teškoćama u razvoju je bilo uključeno u redovite osnovne škole (DZS, 2011), dok je 2012./2013. godine 15 529 djece s teškoćama u razvoju pohađalo redovite osnovne škole (DZS, 2014).

³ Velki, T., Romstein, K. (2015.): *Učimo zajedno – Priručnik za pomoćnike u nastavi za rad s djecom s teškoćama u razvoju*, URL: http://www.obz.hr/images/ucimo_zajedno/ucimo%20zajedno%20FINAL.PDF

S obzirom na to da je u Republici Hrvatskoj samo 30 % djece s teškoćama u razvoju uključeno u redovne odgojno-obrazovne ustanove (UNESCO, 2008), pretpostavka je da se više od 40 000 djece s teškoćama u razvoju ne može uspješno uključiti u redovni sustav odgoja i obrazovanja bez aktivnog angažmana njihovih obitelji, podrške škola i lokalne zajednice.

3. Zakonski okvir

Inkluzivna se edukacija temelji na ljudskom pravu na edukaciju proklamiranu *Općom deklaracijom o ljudskim pravima* (1949.). Jednako je važno pravo djece garantirano načelom nediskriminacije u *Konvenciji o pravima djeteta* donesenoj na zasjedanju Opće skupštine UN-a 1989. (Konvencija 2006.) prema kojemu djeca ne smiju trpjeti diskriminaciju „Neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom mišljenju, nacionalno, etničkom ili društvenom podrijetlu, vlasništvu, teškoćama u razvoju, rođenju ili nekom drugom statusu djeteta, njegovih roditelja ili zakonskih skrbnika“. Članak 23., stavak 3. Ističe: „Priznavajući djetetu s teškoćama u razvoju posebne potrebe, pružanje pomoći prema stavku 2. Ovog članka bit će besplatno kad god je to moguće, uz uvažavanje materijalnih mogućnosti djetetovih roditelja ili drugih osoba koje o njemu skrbe, te će biti organizirano tako da djetetu s teškoćama u razvoju osigura djelotvoran pristup obrazovanju, stručnoj izobrazbi, zdravstvenim službama, rehabilitacijskim službama, pripremi za zapošljavanje i mogućnostima rasonode, što omogućuje puno uključivanje u zajednicu i osobni razvoj, uključujući kulturni i duhovni napredak.“⁴ Republika Hrvatska potpisala je i ratificirala navedenu Konvenciju 1992. godine i preuzela obvezu njezina provođenja te obvezu izmjene i prilagodbe zakona i akata.

Standardna pravila o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom također su ključni dokument koji je donijela Opća skupština UN-a 1993. godine. Šesto pravilo tog dokumenta donosi se na odgoj i obrazovanje i zahtijeva da „školovanje osoba s invaliditetom bude integralni dio općega sustava“.

Principi inkluzivne edukacije prihvaćeni su na Svjetskoj konferenciji o posebnim edukacijskim potrebama u Salamanki (UNESCO, 1994.), a ponovljeni su i na Svjetskom edukacijskom forumu u Dakaru (2000.). „Inkluzivne škole trebaju biti prilagođene svoj djeci bez obzira na njihovo fizičko, intelektualno, socijalno, emocionalno, jezično ili neko drugo stanje. One trebaju uključiti djecu s teškoćama i nadarenu djecu, djecu iz zabačenih krajeva, nomadske populacije, djecu jezičnih, etničkih i kulturnih manjina i drugih skupina u nepovoljnom položaju ili pripadnika marginaliziranih skupina ili područja“ (UNESCO, 1994., članak 3.). Kad se govori o djeci s posebnim edukacijskim potrebama, ne misli se samo na manjinu djece, onu s oštećenjima i poremećajima, nego i na svu djecu pogođenu raznim socijalni faktorima. Prema zaključcima spomenutog dokumenta, sva su djeca sposobna za odgoj i obrazovanje bez obzira na to kako se prepreke u učenju i razvoju prevladavaju. „Redovne škole s inkluzivnim usmjerenjem su najučinkovitiji način borbe s diskriminacijom,

⁴ Igrić, Lj. i sur. (2015). *Osnove edukacijskog uključivanja: Škola po mjeri svakog djeteta je moguća*. Zagreb: Školska knjiga.

stvarajući zajednicu u kojoj su svi dobrodošli, gradeći inkluzivno društvo i postizanjem škole za sve“ (UNESCO, 1994., članak 2.).⁵

Ustav Republike Hrvatske kao najviši pravno-politički zakon i temeljni konstitutivni državni dokument kojim se reguliraju svi ostali zakoni u članku 66. govori da je obrazovanje u Republici Hrvatskoj svakomu dostupno, pod jednakim uvjetima a u skladu s njegovim sposobnostima.⁶

Temeljem navedenih dokumenata u Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14), članak 4. govori o načelima obrazovanja u RH i navodi da se odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi temelje na jednakosti obrazovnih šansi za sve učenike prema njihovim sposobnostima i sklonostima. Isto tako u članku 62. stavak 1. navedenog Zakona spominje se obrazovanje učenika s posebnim potrebama u kojem se objašnjava da su učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama daroviti učenici i učenici s teškoćama.

U *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* (MZOS, 2006.) navode se dva oblika integracije učenika s teškoćama u redovnu nastavu – djelomična integracija i potpuna integracija koja se odnosi na potpuno uključivanje učenika s teškoćama u redovan razredni odjel.⁷ Važnost obrazovanju učenika s posebnim potrebama naglašena je i *Nacionalnim okvirnim kurikulumom* (MZOS, 2010.)⁸ u kojem je navedeno da svako dijete ima neke posebne osobne razvojne potrebe te je odgojno-obrazovna ustanova dužna osigurati sustavno poučavanje, poticanje i unapređivanje njihova razvoja u skladu s njihovim sklonostima i sposobnostima.

U *Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije*⁹ koju je donio Hrvatski sabor na sjednici 17. listopada 2014. navedene su vizija i misija Hrvatskog obrazovnog i znanstvenog sustava. Misija Hrvatskog obrazovnog sustava jest osigurati kvalitetno obrazovanje dostupno svima pod jednakim uvjetima, a u skladu sa sposobnostima svakog korisnika sustava.

Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (NN 24/2015)¹⁰ utvrđeni su primjereni oblici školovanja učenika s teškoćama u razvoju u članku 3. koji kaže: „Programska pomoć obuhvaća različite vrste programa i oblika školovanja koji se provode u redovitim ili posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama. Programska pomoć školovanju učenika ostvaruje se: A) Primjerenim programima školovanja (redovitim programom uz individualizirani pristup, prilagođenim programom uz individualizirani pristup, posebnim programom uz individualizirani pristup, posebnim programom za stjecanje kompetencija uz individualizirani pristup), B) Dodatnim odgojno-

⁵ Igrić, Lj. i sur. (2015). *Osnove edukacijskog uključivanja: Škola po mjeri svakog djeteta je moguća*. Zagreb: Školska knjiga.

⁶ Narodne novine (2014). *Ustav Republike Hrvatske*. Zagreb: Narodne novine.

⁷ MZOS, (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

⁸ MZOS (2010). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

⁹ Narodne novine (2014). *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije*. Zagreb: Narodne novine.

¹⁰ Narodne novine (2015). *Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju*. Zagreb: Narodne novine.

obrazovnim i rehabilitacijskim programima (programom produženoga stručnog postupka, programom edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka, rehabilitacijskim programima), C) Primjerenim oblicima školovanja (nastavom u redovitoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, u posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, u kući/na daljinu, nastavom u zdravstvenoj ustanovi).

Načela učenja i poučavanja definirana *Okvirom za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama*¹¹ vrijede za svu djecu i sve učenike. Pojedina od tih načela koja su iznimno bitna u radu s djecom i učenicima s teškoćama: usmjerenost na cjelovit razvoj i dobrobit djeteta i učenika, povezanost s njihovim životnim iskustvom i interesima, jasna i visoka očekivanja prema individualnim sposobnostima i mogućnostima, aktivnoj ulozi i individualnom angažmanu djece i učenika u učenju, osiguravanje sigurnog i poticajnog okruženja te pružanje odgovarajuće odgojno-obrazovne podrške, poštujući individualne potrebe djece i učenika.

¹¹ Agencija za odgoj i obrazovanje. Članovi stručne radne skupine. (2016). *Nacionalni dokument. Cjelovita kurikularna reforma. Okvir za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama. Prijedlog.* Zagreb: AZOO.

4. Temeljne vrijednosti i načela inkluzivnosti

Vrijednosti i načela inkluzivnosti proizlaze iz stavova i uvjerenja o provedbi inkluzivne odgojno-obrazovne prakse, a to su:

- sva djeca mogu učiti i imaju iste potrebe, ali je način njihova zadovoljavanja različit
- potrebno je razvijati i primjenjivati individualiziran i fleksibilan odgojno-obrazovni pristup koji omogućuje
 - zadovoljenje različitih potreba djece/učenika (tjelesnih, emocionalnih, spoznajnih, socijalnih, komunikacijskih)
 - svim učenicima treba omogućiti pristup i sudjelovanje u kvalitetnom i besplatnom ranom, osnovnom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju, na ravnopravnoj osnovi s drugima, u zajednicama u kojima žive
 - svi učenici zaslužuju priliku da odrastaju i uče s vršnjacima iz svoje neposredne okoline uz primjerenu podršku
- odgoj i obrazovanje djece već od rane dobi usmjeriti na poticanje cjelovitog razvoja različitih kompetencija
 - primjerenim oblicima podrške, usklađenih s njihovim individualnim posebnostima i različitim razvojnim značajkama
- valja podržavati igru kao model učenja i cjelovitog razvoja učenika
- škole imaju obvezu odgovoriti na odgojno-obrazovne potrebe djeteta/učenika s teškoćama te pružiti kvalitetna iskustva učenja i podršku u učenju i odrastanju svakom učeniku
- škole trebaju razvijati inkluzivni sustav vrijednosti koji se temelji na uvažavanju različitosti,
- inkluzivni sustav vrijednosti predstavlja istinsku spremnost odgojno-obrazovnih ustanova za odgoj i obrazovanje SVIH, te oslikava ozračje tolerancije i prihvaćanje različitosti.
- razvijati i održavati timski rad i partnerske odnose (partnerstvo škole i roditelja, lokalne zajednice, sudjelovanje centara inkluzivne potpore, udruga i dr.) zasnovane na međusobnom uvažavanju i svjesnosti o zajedničkom cilju – najboljem interesu djeteta i učenika.¹²

¹² Agencija za odgoj i obrazovanje. *Članovi stručne radne skupine. (2016). Nacionalni dokument. Cjelovita kurikularna reforma. Okvir za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama. Prijedlog.* Zagreb: AZOO.

5. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta

5.1. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta za Osnovnu školu Matija Gubec Piškorevci

Ovim dokumentom Osnovna škola Piškorevci obvezuje se na promicanje i poštivanje načela inkluzivnog obrazovanja. S obzirom da je u školi zaposleno samo dva stručna suradnika: knjižničarka i pedagoginja, bitno je istaknuti potrebu škole za stručnjakom iz područja defektologije, edukacijske-rehabilitacije ili psihologije. U potpunjavanjem članova stručne službe postiglo bi se kvalitetnije i sveobuhvatno djelovanje u duhu inkluzivnog obrazovanja te bi se pružila potpunija odgojno-obrazovna podrška učenicima s teškoćama što je najvažnije.

5.1.1. Ciljevi

1. Provoditi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u Školi o inkluzivnom obrazovanju, različitim vrstama teškoća te načinima pružanja obrazovne podrške učenicima kojima je to potrebno.
2. U redovnoj, izbornoj i dodatnoj nastavi, u planiranim oblicima izvanučioničke nastave, školskim događajima te izvannastavnim aktivnostima s učenicima razgovarati o Konvenciji o pravima djeteta, diskriminaciji, stereotipima i predrasudama, govoru mržnje i bogatstvu različitosti među ljudima.
3. Obilježavati međunarodne dane koje se odnose na prava djece i djecu s teškoćama – *Dan osoba s Down sindromom, Međunarodni dan osoba s invaliditetom, Svjetski dan svjesnosti o autizmu, Svjetski dan zdravlja, Dan djeteta.*
4. Rad s učenicima s teškoćama učitelji će mjesečno planirati i pratiti potrebe i interese učenika.
5. Surađivati sa lokalnom zajednicom i uključivati se u projekte usmjerene prema inkluzivnom obrazovanju.
6. S ciljem promicanja inkluzivnih vrijednosti, povezivanja škola, njihovih učenika i učitelja, surađivati s Osnovnom školom „Vladimir Nazor“ Đakovo i Osnovnom školom Josipa Antuna Čolnića Đakovo.
7. Surađivati s roditeljima učenika koji imaju teškoće u razvoju.

5.1.2. Plan djelovanja

1. Za svaku školsku godinu u plan stručnog usavršavanja učitelja i stručnih suradnika uvrstiti bar jedno predavanje ili radionicu na temu inkluzivnog obrazovanja, različitih

- vrsta teškoća te načina pružanja odgojno-obrazovne podrške učenicima kojima je to potrebno.
2. Za svaku školsku godinu u plan sata razrednika, redovnu, izbornu i dodatnu nastavi, u planiranim oblicima izvanučioničke nastave, školskim događajima te izvannastavnim aktivnostima uvrstiti teme o Konvenciji o pravima djeteta, diskriminaciji, stereotipima i predrasudama, govoru mržnje i bogatstvu različitosti među ljudima.
 3. Kroz redovnu i dodatnu nastavu, izvannastavne aktivnosti i zajedničke aktivnosti učitelja, učenika, stručnih suradnika, roditelja i mještana obilježiti međunarodne dane kojima se promiču prava, interesi i potrebe učenika s teškoćama.
 4. Tijekom školske godine mjesečno planirati rad s učenicima s teškoćama gdje će se voditi računa o individualnim potrebama, interesima, mogućnostima i sposobnostima učenika. Za svaki protekli mjesec bilježiti ostvarenost postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda.
 5. Konstantno surađivati s lokalnom zajednicom, VMO Piškorevci, Gradom Đakovo, Osječko-baranjskom županijom, dostupnim neprofitnim organizacijama i udrugama za pružanje psihosocijalne pomoći i podrške osobama s teškoćama u razvoju te Osnovnom školom „Vladimir Nazor“ Đakovo i Osnovnom školom Josipa Antuna Čolnića Đakovo.
 6. Surađivati i zajednički djelovati u promicanju vrijednosti inkluzivnog obrazovanja kroz praktične aktivnosti sa Osnovnom školom „Vladimir Nazor“ Đakovo i Osnovnom školom Josipa Antuna Čolnića Đakovo.
 7. Surađivati s roditeljima putem raznih oblika komunikacije – izravno, telefonski, individualni razgovori, grupni roditeljski sastanci, participacija roditelja pri planiranju rada i zajedničke aktivnosti.

5.2. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta za Osnovnu školu „Vladimir Nazor“ Đakovo

5.2.1. Ciljevi

1. Isticati posebnost Osnovne škole „Vladimir Nazor“ Đakovo kao škole koja osim redovnih razrednih odjela ima i odjele za školovanje učenika s teškoćama u razvoju.
2. Poticati suradnju učitelja redovne nastave i edukacijskih rehabilitatora posebnih odjela i odgojno-obrazovnih skupina.
3. Uključivati učenike s teškoćama u razvoju posebnih odjela i odgojno-obrazovnih skupina u sve aktivnosti škole i lokalne zajednice.
4. Provoditi projekt „Lajkaj inkluziju“.
5. Educirati Vladimirove volontere o inkluzivnim vrijednostima i načelima i uključivati ih u aktivnosti povezane s promicanjem istih.
6. Provoditi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u Školi o inkluzivnom obrazovanju, različitim vrstama teškoća te načinima pružanja obrazovne podrške učenicima kojima je to potrebno.
7. Razgovarati s učenicima o Konvenciji o pravima djeteta, diskriminaciji, stereotipima i predrasudama, govoru mržnje i bogatstvu različitosti među ljudima.
8. Obilježavati međunarodne dane koje se odnose na prava djece i djecu s teškoćama.
9. Educirati sve roditelje o inkluzivnim vrijednostima i načelima te intenzivno surađivati s roditeljima učenika koji imaju teškoće u razvoju.
10. Suradivati sa lokalnom zajednicom i uključivati se u projekte usmjerene prema inkluzivnom obrazovanju.
11. Suradivati s Osnovnom školom Osnovnom školom Matija Gubec Piškorevci i Osnovnom školom Josipa Antuna Čolnića Đakovo.

5.2.2. Plan djelovanja

1. Aktivnostima promicanja prihvaćanja različitosti isticati posebnost osnovne škole „Vladimir Nazor“ kao škole koja osim redovnih razrednih odjela ima i odjele za školovanje učenika s teškoćama u razvoju
2. Poticati, produbljivati i njegovati suradnički odnos učitelja razredne i predmetne nastave s edukacijskim rehabilitatorima posebnih odjela i odgojno-obrazovnih skupina kroz planiranje i provođenje zajedničkih aktivnosti (druženja, radionica, šetnji).
3. Kroz provedbu projekta „Lajkaj inkluziju“ educirati učenike o pojmovima inkluzije (abeceda inkluzije), osviještavati učenike redovnih razrednih odjela o mogućnostima koje imaju učenici s teškoćama, poticati sposobnost za prihvaćanjem različitosti,

- poticati interakciju učenika s teškoćama u razvoju s učenicima redovne nastave, njegovati suosjećajnost i suradnički odnos među svim učenicima.
4. Pri planiranju aktivnosti Školskog kurikulumu uključivati učenike s teškoćama u razvoju posebnih odjela i odgojno-obrazovnih skupina u sve aktivnosti škole i lokalne zajednice: projekte, obilježavanja, priredbe, obilasku.
 5. Uključivati Vladimirove volontere u aktivnosti povezane s promicanjem inkluzivnih vrijednosti (projekt „Lajkaj inkluziju“, volonterske akcije).
 6. Za svaku školsku godinu u plan stručnog usavršavanja učitelja i stručnih suradnika uvrstiti bar jedno predavanje ili radionicu na temu inkluzivnog obrazovanja, različitih vrsta teškoća te načina pružanja odgojno-obrazovne podrške učenicima kojima je to potrebno.
 7. Za svaku školsku godinu u plan sata razrednika, redovnu, izbornu i dodatnu nastavu, u planiranim oblicima izvanučioničke nastave, školskim događajima te izvannastavnim aktivnostima uvrstiti teme o Konvenciji o pravima djeteta, diskriminaciji, stereotipima i predrasudama, govoru mržnje i bogatstvu različitosti među ljudima.
 8. Kroz redovnu i dodatnu nastavu, izvannastavne aktivnosti i zajedničke aktivnosti učitelja, učenika, stručnih suradnika i roditelja obilježiti međunarodne dane kojima se promiču prava, interesi i potrebe učenika s teškoćama.
 9. Provođenjem radionica, održavanjem predavanja i savjetodavnim radom educirati roditelje o inkluzivnim vrijednostima i načelima. Intenzivno surađivati s roditeljima putem raznih oblika komunikacije – izravno, telefonski, individualni razgovori, grupni roditeljski sastanci, participacija roditelja pri planiranju rada i zajedničke aktivnosti.
 10. Konstantno surađivati s lokalnom zajednicom, Gradom Đakovo, Osječko-baranjskom županijom, dostupnim neprofitnim organizacijama i udrugama za pružanje psihosocijalne pomoći i podrške osobama s teškoćama u razvoju.
 11. S ciljem promicanja inkluzivnih vrijednosti, povezivanja škola, njihovih učenika i učitelja, surađivati s Osnovnom školom Matija Gubec Piškorevci i Osnovnom školom Josipa Antuna Čolnića Đakovo.

5.3. Ciljevi i plan djelovanja Školskog inkluzivnog dokumenta za Osnovnu školu Josipa Antuna Čolnića, Đakovo

5.3.1. Ciljevi

1. Kontinuirano raditi na promociji OŠ Josipa Antuna Čolnića kao škole otvorene za sve učenike.
2. Provoditi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u Školi o inkluzivnom obrazovanju, različitim vrstama teškoća te načinima pružanja obrazovne i svake druge potpore učenicima kojima je to potrebno.
3. Obilježavati međunarodne dane koje se odnose na prava djece i djecu s teškoćama svake školske godine za svaki razred.
4. Razgovarati s učenicima o Konvenciji o pravima djeteta, diskriminaciji, stereotipima i predrasudama, govoru mržnje i bogatstvu različitosti među ljudima.
5. Razvijati „vršnjačke programe“ poučavanja učenika.
6. Educirati sve roditelje o inkluzivnim vrijednostima i načelima te intenzivno surađivati s roditeljima učenika koji imaju teškoće u razvoju.
7. Suradivati sa lokalnom zajednicom i uključivati se u projekte usmjerene prema inkluzivnom obrazovanju.
8. Suradivati s Osnovnom školom Osnovnom školom Matija Gubec Piškorevci i Osnovnom školom „Vladimir Nazor“ Đakovo.

5.3.2. Plan djelovanja

1. Raditi na godišnjim izradama brošura, letaka i ostalog promidžbenog materijala za promociju inkluzivne škole ističući otklonjene arhitektonske barijere u školi poput adaptiranog toaleta za djecu s tjelesnim invaliditetom, liftom i rampom za invalidska kolica.
2. Za svaku školsku godinu u plan stručnog usavršavanja učitelja i stručnih suradnika uvrstiti bar jedno predavanje ili radionicu na temu inkluzivnog obrazovanja, različitih vrsta teškoća te načina pružanja odgojno-obrazovne podrške učenicima kojima je to potrebno.
3. Kroz redovnu i dodatnu nastavu, izvannastavne aktivnosti i zajedničke aktivnosti učitelja, učenika, stručnih suradnika i roditelja obilježiti međunarodne dane kojima se promiču prava, interesi i potrebe učenika s teškoćama (*Međunarodni dan osoba s invaliditetom, Dan bijelog štapa, Međunarodni dan osoba s oštećenjem sluha, Dan osoba s Down sindromom, Dan djeteta i sl.*).
4. Za svaku školsku godinu u plan sata razrednika, redovnu, izbornu i dodatnu nastavu, u planiranim oblicima izvanučioničke nastave, školskim događajima te izvannastavnim aktivnostima uvrstiti teme o Konvenciji o pravima djeteta,

diskriminaciji, stereotipima i predrasudama, govoru mržnje i bogatstvu različitosti među ljudima.

5. Stručni suradnici Škole će educirati razrednike ili sami provoditi aktivnosti poučavanja učenika vršnjačkoj medijaciji kako bi učenici sami jedni drugima pomagali kako u usvajanju određenih socijalnih vještina tako i u učenju.
6. Provođenjem radionica, održavanjem predavanja i savjetodavnim radom educirati roditelje o inkluzivnim vrijednostima i načelima. Intenzivno surađivati s roditeljima putem raznih oblika komunikacije – izravno, telefonski, individualni razgovori, grupni roditeljski sastanci, participacija roditelja pri planiranju rada i zajedničke aktivnosti.
7. Konstantno surađivati s lokalnom zajednicom, Gradom Đakovo, Osječko-baranjskom županijom, dostupnim neprofitnim organizacijama i udrugama za pružanje psihosocijalne pomoći i podrške osobama s teškoćama u razvoju.
8. S ciljem promicanja inkluzivnih vrijednosti, povezivanja škola, njihovih učenika i učitelja, surađivati s Osnovnom školom Matija Gubec Piškorevci i Osnovnom školom „Vladimir Nazor“ Đakovo.

6. Vrednovanje

S ciljem uvođenja poboljšanja potrebno je pratiti rad i provedbu aktivnosti promicanja inkluzivnih vrijednosti i načela određenih u ciljevima i planu djelovanja Dokumenta.

Cjelovitu sliku o tome što i kako radimo moguće je dobiti prikupljanjem podataka o napredovanju, a s ciljem utvrđivanja postignuća, planova i htijenjima koja su postavljena.

Vrednovat će se slijedeći elementi:

- a) Proces (način provedbe aktivnosti, dinamika provedbe aktivnosti, prilagodljivost situaciji, dostupnost aktivnosti)
- b) Ishodi (ostvarenost postavljenih ciljeva, promjene stavova, vrijednosti, navika, socijalnih vještina, ponašanja korisnika)

Vrednovanje će se provoditi putem evaluacijskih listića, upitnika, intervjua s korisnicima, objavljivanjem u medijima.

7. Stručni tim

Stručni tim za inkluziju je važan resurs koji se treba brinuti za unapređenje inkluzije i za realizaciju postavljenih ciljeva kako bi se proces uključivanja djece odvijao bez dodatnih poteškoća. Tim ima zadaću koordinirati inkluzivnim aktivnostima i o realizaciji istih obavještavati Učiteljsko vijeće škole, Vijeće učenika i Vijeće roditelja i to godišnjim izvještajima na kraju praćenog razdoblja.

7.1. Stručni tim za inkluziju Osnovne škole Matija Gubec Piškorevci

Ravnatelj će imenovati Stručni tim za inkluziju svake dvije godine i to u slijedećem sastavu:

1. Ravnatelj OŠ Matija Gubec Piškorevci
2. Stručni suradnik pedagog
3. Stručni suradnik knjižničar
4. Učitelj/ica predmetne nastave
5. Učitelj/ica razredne nastave

7.2. Stručni tim za inkluziju Osnovne škole „Vladimir Nazor“ Đakovo

Ravnatelj će imenovati Stručni tim za inkluziju svake dvije godine i to u slijedećem sastavu:

1. Ravnatelj OŠ „Vladimir Nazor“ Đakovo
2. Stručni suradnik edukacijsko-rehabilitacijskog profila
3. Stručni suradnik pedagog

4. Stručni suradnik psiholog
5. Stručni suradnik knjižničar
6. Učitelj razredne nastave
7. Učitelj predmetne nastave
8. Defektolog/učitelj posebnih odjela ili odgojno-obrazovnih skupina

7.3. Stručni tim za inkluziju Osnovne škole Josipa Antuna Čolnića, Đakovo

Ravnatelj će imenovati Stručni tim za inkluziju svake dvije godine i to u slijedećem sastavu:

1. Ravnatelj OŠ J.A.Čolnića
2. Stručna suradnica edukacijsko-rehabilitacijskog profila
3. Stručna suradnica pedagoginja
4. Stručna suradnica psihologinja
5. Učitelj/ica razredne nastave
6. Učitelj/ica predmetne nastave

Zaključak

Razvojni put edukacije djece s teškoćama tekao je kroz poznate tri faze. Prva faza pokazuje princip edukacije gdje su djeca s teškoćama smješтана u udaljene institucije daleko od svoje obitelji da bi se u drugoj fazi kroz posebne škole i razrede u lokalnoj zajednici došlo do treće faze uključivanja djece u redovite razrede.

Kako raste svijest društva o diskriminaciji djece s teškoćama pokušavaju se pronaći i putovi njihova uključivanja u obrazovanje zajedno s ostalim vršnjacima. Može se konstatirati da je inkluzija popraćena intenzivnim i svakodnevnim radom više sudionika i praćena brojnim izazovima a provedba je moguća uz velike društvene promjene i to od državne razine do razine svake lokalne škole.

Ovim dokumentom obvezuju se OŠ „Vladimir Nazor“, OŠ Matija Gubec i OŠ Josipa Antuna Čolnića da će svim raspoloživim znanjima i sredstvima zajednički djelovati na proces jednakog uključivanja učenika s teškoćama u redoviti odgojno-obrazovni školski sustav pri čemu će voditi računa o specifičnostima koju pojedini učenici mogu imati i raditi samo u dobrobiti djetetovog zdravog rasta i razvoja.

Naziv projekta: Učimo zajedno 2

osiguravanje pomoćnika učenicima s teškoćama u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama

Osječko-baranjska županija

Trg A. Starčevića 2, 31000 Osijek

Tel: +385 31 221 637

Fax: +385 31 221 601

www.obz.hr

drustveni@obz.hr

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih – www.asoo.hr; ured@asoo.hr

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta – www.mzos.hr

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU – www.strukturnifondovi.hr

Program potpore:

Europski socijalni fond, Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“

Nositelj projekta: Osječko-baranjska županija

Partneri:

- 39 osnovnih škola
- 4 srednje škole
- Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje d.o.o.

Vrijednost projekta:

- 2.615.750,00 kuna
 - 2.475.750,00 (95% iz ESF i Proračuna RH)
 - 140.000,00 (5% OBŽ)

Trajanje projekta:

12 mjeseci (01. rujna 2015. - 31. kolovoza 2016.)

Ciljevi projekta:

1. Unaprijediti socijalno uključivanje djece s teškoćama u redovit sustav obrazovanja i samim tim osigurati 68 pomoćnika u nastavi za 87 učenika/učenica s teškoćama u razvoju;
2. Smanjiti broj nezaposlenih osoba na području Osječko-baranjske županije;
3. Uspostaviti međusektorsku suradnju ključnih dionika na razini županije u provedbi socijalne inkluzije djece i mladih.

PARTNERI PROJEKTA

• REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA SLAVONIJE I BARANJE d.o.o. • OŠ "VLADIMIR NAZOR", ČEPIN • OŠ "MILKA CEPELIĆA", VUKA • OŠ "ANTUNOVAC", ANTUNOVAC • OŠ "BIJELO BRDO", BIJELO BRDO • OŠ "DALJ", DALJ • OŠ "ERNESTINOVO", ERNESTINOVO • OŠ "LASLOVO", LASLOVO • OŠ "AUGUST HARAMBAŠIĆ", DONJI MIHOJAC • OŠ "MATIJA GUBEC", MAGADENOVAC • OŠ "ANTE STARČEVIĆA", VILJEVO • OŠ "BUDROVCI", BUDROVCI • OŠ "L.G.KOVAČIĆ", ĐAKOVO • OŠ "JOSIPA ANTUNA ČOLNIĆA", ĐAKOVO • OŠ "VLADIMIR NAZOR", ĐAKOVO • OŠ "GORJANI", GORJANI • OŠ "MATIJA GUBEC", PIŠKOREVCI • OŠ "JOSIPA KOZARCA", SEMELJCI • OŠ "J.J. STROSSMAYERA", TRNAVA • OŠ "SATNICA ĐAKOVAČKA", SATNICA ĐAKOVAČKA • OŠ "IVANA KUKULJEVIĆA", BELIŠĆE • OŠ "MATIJE PETRA, KATANČIĆA", VALPOVO • OŠ "PETRIJEVCI", PETRIJEVCI • OŠ "IVANE BRILIĆ MAŽURANIĆ", KOŠKA • OŠ "LADIMIREVCI", LADIMIREVCI • OŠ "DORE PEJAVEČIĆ", NAŠICE • OŠ "KRALJA TOMISLAVA", NAŠICE • OŠ "J.J. STROSSMAYERA", ĐURDENOVAC • OŠ "HINKA JUHNA", PODGORAČ • OŠ "IVANA BRNJIKA SLOVAKA", JELISAVAC • OŠ "VLADIMIRA NAZORA", FERIČANCI • OŠ "DR. FRANJO TUĐMAN", BELI MANASTIR • OŠ "BILJE", BILJE • OŠ "ČEMINAC", ČEMINAC • OŠ "DRAŽ", DRAŽ • OŠ "JAGODNJAK", JAGODNJAK • OŠ "KNEŽEVI VINOGRADI", KNEŽEVI VINOGRADI • OŠ "POPOVAC", POPOVAC • OŠ "ZMAJEVAC", ZMAJEVAC • OŠ LUG - LASKOI ALTALANOS ISKOLA • EKONOMSKA I UPRAVNA ŠKOLA, OSIJEK • SŠ "DALJ", DALJ • EKONOMSKA ŠKOLA "BRAČA RADIĆ", ĐAKOVO • SŠ "ISIDORA KRŠNJIČAVOG", NAŠICE

Europska Unija
Zajedno do fondova EU

Projekt je sufinancirala Europska Unija iz Europskog socijalnog fonda u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

<http://www.strukturnifondovi.hr/>

"Sadržaj ovog publikacije isključivo je odgovornost Osječko-baranjske županije"

Osnovna škola

“Vladimir Nazor” Đakovo

Klasa: 602-01/16-01/73

Urbroj: 2121-15-16-1

U Đakovu, 15.lipnja 2016.

ODLUKA

Školski inkluzivni dokument razmatran je na sjednici Učiteljskog vijeća dana 10.05.2016 godine, na Vijeću učenika i Vijeću roditelja dana 09.06.2016.godine.

Usvojen je na sjednici školskog odbora dana 14.6.2016. godine

Školski inkluzivni dokument objavljen je na mrežnoj stranici škole :

http://os-vnazor-dj.skole.hr/upload/os-vnazor-dj/images/static3/1409/File/O%C5%A0%20NAZOR_%C4%86OLNI%C4%86_PI%C5%A0KOREVCI_%C5%A1kolski_inkluzivni_dokument_2016.pdf

Predsjednik Školskog odbora

Osnovna škola
»VLADIMIR NAZOR«
Đakovo
3

